

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS KLAIPĖDOS APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2024 m. liepos 16 d. Nr. 21RE2-159 (AG2-145/16-2024)
Klaipėda

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyrius (toliau – ir Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Marinos Adomaitės, Evaldo Ambrozaičio ir Lauros Bernikienės (posėdžio pirmininkė ir pranešėja),

2024 m. liepos 16 d. Komisijos posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. Y. skundą atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos dėl sprendimų panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė :

Komisijoje 2024 m. birželio 27 d. priimtas nagrinėti pareiškėjos X. Y. skundas atsakovei Asmens su negalia teisių apsaugos agentūrai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir Agentūra), kuriuo prašoma:

1) panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – ir NDNT, Tarnyba) Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“ (toliau – ir Sprendimas Nr. 1);

2) panaikinti NDNT Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl specialiųjų poreikių“ (toliau – ir Sprendimas Nr. 2);

3) panaikinti NDNT Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. rugpjūčio 23 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ (past., metaduomenų kortelėje data nurodyta 2023 m. gruodžio 11 d., todėl toliau nurodomi metaduomenų kortelės duomenys, toliau – ir Sprendimas Nr. 3);

4) panaikinti Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. birželio 4 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių“ (toliau – ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas).

Skunde (1 t., b. l. 1) pareiškėja nurodo, jog nesutinka su ginčijamais Sprendimais. Nesupranta, dėl kokių priežasčių buvo pakeistas ankstesnis darbingumo lygis. Nurodo, jog nuo 2022 m. turėjo 70 procentų neįgalumą, dabar jis nustatytas 65 procentai (pastaba, netektas darbingumas). Taip pat prašo gražinti automobilių statymo kortelę.

Atsakovė Asmens su negalia teisių apsaugos agentūra prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2024 m. liepos 4 d. pateikė atsiliepimą į skundą, kuriuo prašo skundą atmesti kaip nepagrįstą (1 t., b. l. 42–48).

Paaškina, kad iki 2023 m. gruodžio 31 d. darbingumo lygis buvo vertinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179 patvirtintu Darbingumo lygio nustatymo kriterijų (toliau – Kriterijų aprašas), jo 1 bei 2 priedais, Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašu (toliau – Tvarkos aprašas).

Nurodo, jog vertinama pareiškėjos darbingumo lygį, specialiuosius poreikius ir sprendama dėl neįgalių asmenų automobilio statymo kortelės (toliau – ir kortelė) išdavimo, NDNT vadovavosi darbingumo lygio, specialiųjų poreikių ir kortelės išdavimo nustatymą reglamentuojančiais teisės aktais, laikėsi juose nustatytos vertinimo tvarkos, veikė pagal savo kompetenciją ir, objektyviai įvertinusi asmens sveikatos būklę patvirtinančius medicininius dokumentus, tinkamai taikė minėtų teisės aktų nuostatas. Pažymi, jog darbingumo lygio, specialiųjų poreikių ir kortelės išdavimo vertinimas atliktas išsamiai įvertinus medicininius dokumentus, o pateiktos išvados dėl nustatyto darbingumo lygio, specialiųjų poreikių ir kortelės neišdavimo atitinka procedūros reikalavimus, nustatytus teisės aktuose.

Pabrėžia, jog pareiškėjos darbingumo lygis, lyginant su nustatytu 2021 m., pasikeitė, nes šiuo metu netaikytas Kriterijų aprašo 1 priedo XV skyriaus 82.4 papunktis (taikomas jei somatinės ligos ir pažeidimai nenurodyti (pooperacinės būsenos (1 metai) ir kt.), bazinis darbingumas nustatomas įvertinus bendrąjį funkcinį sutrikimą. Bendrieji funkciniai sutrikimai: sunkus funkcinis sutrikimas (asmuo gali atlikti tik lengvus, labai ribotus veiksmus, kasdieniame gyvenime jis labai priklausomas nuo kitų žmonių, teikiančių jam pagalbą), nes po 2020 m. taikyto operacinio gydymo praėjo daugiau nei 1 metai. Paaiškina, jog vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 80.19.12.1 papunkčiu ir nustatytas 80 procentų bazinis darbingumo lygis, nes turimais duomenimis, asmeniui nustatytas (duomenys neskelbtini). Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, ir nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis. Pabrėžė, jog turimais duomenimis asmeniui (duomenys neskelbtini) būna ligos paūmėjimo metu ir nėra nuolatinė asmens būklė. Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 43.5.2 papunkčiu ir nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis, nes remiantis byloje esančiais duomenimis, asmeniui išreikštos (duomenys neskelbtini). Dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 42.7.5.2 papunkčiu ir nustatytas 50 procentų bazinis darbingumo lygis, nes turimais duomenimis asmeniui diagnozuota (duomenys neskelbtini), labai didelės rizikos grupė.

Remdamasi teismine praktika, pažymi, kad Agentūra nėra susaistyta ankstesnių vertinimų metu asmeniui nustatytų darbingumo lygio procentų. Darbingumo lygį reglamentuojantys teisės aktai tikslingai įtvirtina darbingumo lygio terminus tam, kad pakartotinio vertinimo metu būtų galima iš naujo objektyviai įvertinti asmens sveikatos būklės pakitimus. Todėl kiekvieną kartą atlikdami pakartotinį darbingumo lygio vertinimą NDNT specialistai remiasi iš naujo pateiktais, vertinimo metu esamą asmens sveikatos būklę patvirtinančiais mediciniais dokumentais.

Paaiškina, jog Agentūra (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – NDNT), nustatydamą darbingumo lygį ir specialiuosius poreikius, vertina ne atskiras ligas, užšifruotas tam tikrais TLK-10-AM kodais ir nustato ne sveikatos lygį, o darbingumo lygį ir specialiuosius poreikius, kuriems iš esmės turi įtakos ne diagnozuota liga ar asmens patirta trauma, o jų įtakoje nustatyti funkciniai sutrikimai. NDNT teritoriniai skyriai ir Sprendimų kontrolės skyrius, vertindami darbingumo lygį ir specialiuosius poreikius, vadovaujasi gydymo įstaigos patektu siuntimu, prie jo pridėtais mediciniais dokumentais, pagrindžiančiais asmeniui diagnozuotą sveikatos funkcijos sutrikimą. NDNT nėra gydymo įstaiga, todėl negali asmenims diagnozuoti susirgimų, keisti gydančių specialistų nustatytų diagnozių ar spręsti kitokius, su gydymo procesu susijusius klausimus. Už konkrečios konsultacijos išvados teisingumą atsako konsultaciją suteikęs ir išvadą parengęs gydytojas specialistas.

Akcentuoja, jog vertinant specialiuosius poreikius vadovautasi Specialiųjų poreikių aprašo 1 priede nurodytais bazinio funkcionavimo lygmens kriterijų (toliau – ir Kriterijai) 42 punktu, nustatytas bazinis funkcionavimo lygmuo yra 40 balų, nes asmeniui patvirtintas ryškus motorikos funkcijos sutrikimas: dėl judamojo atramos sistemos pakitimų ir sukeltamų sutrikimų asmuo vaikšto nuolat remdamasis dviem ramentais.

Tvirtina, jog pareiškėjai negali būti išduota kortelė, nes ji nepatenka į Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašo (toliau – ir Kortelės išdavimo aprašo) 4.2, 4.5, 4.6 punktuose nurodytų asmenų, kuriems suteikta tokia teisė, kategoriją. Pareiškėjai nustatytas 35 procentų darbingumo lygis, antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis,

remiantis medicininių dokumentų duomenimis asmuo eina nuolat remdamasis dviem ramentais, tačiau nėra duomenų, kad būtų nuolat naudojamas neįgaliųjų vežimėliu, taip pat Lietuvos Respublikos kelių transporto priemonių vairuotojų registro duomenimis asmuo neturi galiojančio vairuotojo pažymėjimo. Akcentuoja, kad norint išduoti kortelę, asmens būklė turi būti visiškai, o ne tik dalinai atitinkanti taikomos nuostatos reikalavimus.

Mano, kad pareiškėja skunde nenurodė konkrečių aplinkybių ir nepateikė pagrindžiančių įrodymų, kurie paneigtų atlikto vertinimo ir priimto sprendimo išsamumą ar pagrįstumą. Tai, kad pareiškėjos netenkina skundžiamo sprendimo motyvai ir (ar) pareiškėja nesutinka su priimtu sprendimu dėl darbingumo lygio, specialiųjų poreikių ir kortelės išdavimo nustatymo, nesudaro pagrindo išvadai, kad Agentūros priimtas sprendimas neatitinka Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo nuostatų ar priimtas nesilaikant teisės aktų reikalavimų.

Pareiškėjai ir atsakovei apie posėdžio vietą ir laiką pranešta tinkamai (1 t., b. l. 36–40, 41). Pareiškėja ir atsakovė prašė bylą nagrinėti rašytinio proceso tvarka (1 t., b. l. 1, 48). Atsižvelgiant į tai, byla išnagrinėta rašytinio proceso tvarka.

Skundas tenkintinas iš dalies.

Byloje kilo ginčas dėl NDNT Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“, 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl specialiųjų poreikių“, 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ bei Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. birželio 4 d. sprendimo Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių“ teisėtumo.

MB Z. Y. konsultacinės poliklinikos siuntime į NDNT dėl darbingumo lygio nustatymo (toliau – ir Siuntimas, 1 t., b. l. 191–193), baigiantis terminui, nurodytos diagnozės: (duomenys neskelbtini).

Bylos duomenimis nustatyta, kad pareiškėja 2023 m. rugpjūčio 23 d. kreipėsi į NDNT prašymu nustatyti negalią (gauta NDNT 2023 m. rugpjūčio 23 d., reg. Nr. (duomenys neskelbtini), bylos Nr. (duomenys neskelbtini)), prašydama nustatyti darbingumo lygį, atlikti specialiųjų poreikių vertinimą, išduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę (toliau – ir Prašymas, 1 t., b. l. 189–190).

NDNT Tauragės teritorinis skyrius atliko pareiškėjos darbingumo lygio vertinimą. NDNT Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“ (1 t., b. l. 148–150) pareiškėjai nustatytas 35 procentų darbingumo lygis laikotarpiu nuo 2023 m. gruodžio 2 d. iki 2030 m. sausio 25 d. dėl priežasties „ligos ir būklės“. Sprendimas Nr. 1 priimtas 2023 m. gruodžio 11 d. darbingumo lygio vertinimo akto Nr. (duomenys neskelbtini) pagrindu (toliau – ir Darbingumo lygio aktas, 1 t., b. l. 153–161). Sprendimo Nr. 1 teisiniu pagrindu nurodytas Kriterijų aprašo 6 punktas, Kriterijų aprašo 1 priedo 80.1.3, 82.3, 42.7.4, 59.1 papunkčiai. Darbingumo lygio akte nurodyta, jog darbingumo lygis buvo vertinamas laikotarpiu nuo 2023 m. lapkričio 13 d. iki 2023 m. gruodžio 11 d. Bazinis darbingumas įvertintas 36 procentais. Bazinis darbingumas nustatytas pagal Kriterijų aprašo 1 priedo: 59.1 papunktį – diagnozė (duomenys neskelbtini), 90 procentų; 42.7.5.2 papunktį – dėl diagnozės (duomenys neskelbtini), 70 procentų; 80.1.3 papunktį – dėl diagnozės (duomenys neskelbtini), 50 procentų; 82.3 papunktį – dėl diagnozės (duomenys neskelbtini), 55 procentai. Asmens veiklos ir gebėjimų dalyvauti klausimynas (toliau – ir Klausimynas) užpildytas 2023 m. rugpjūčio 23 d. bendra balų suma – 33 balai (1 t., b. l. 128–136).

Teritorinis skyrius taip pat atliko specialiųjų poreikių vertinimą ir 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl specialiųjų poreikių“ nustatė antrojo lygio specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį nuo 2023 m. gruodžio 2 d. iki neterminuotai (1 t., b. l. 151–152). Sprendimas Nr. 2 priimtas 2023 m. gruodžio 11 d. specialiųjų poreikių vertinimo akto Nr. (duomenys neskelbtini) pagrindu (toliau – ir Specialiųjų poreikių aktas, 1 t., b. l. 162–165). Sprendimo Nr. 2 teisiniu pagrindu nurodyti Specialiųjų poreikių aprašo 1 priedo 42 punktas, Specialiųjų poreikių aprašo 16.1, 16.2, 16.3.4 papunkčiai. Specialiųjų poreikių vertinimo akte

nurodyta, jog nustatytas asmens gebėjimo dalyvauti balas 24, asmens savarankiškumo koeficientas 1. Diagnozės (duomenys neskelbtini) atitinka specialiųjų poreikių vertinimo kriterijus. Specialieji poreikiai įvertinti 40 balų, todėl nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

NDNT Tauragės teritorinis skyrius, išnagrinėjęs Prašymo dalį dėl kortelės išdavimo, 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“ nusprendė neišduoti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės (1 t., b. l. 146–147). Sprendimo Nr. 3 teisiniu pagrindu nurodytas Kortelės išdavimo aprašo 4 punktas.

Nesutikdama su NDNT Tauragės teritorinio skyriaus priimtais Sprendimais Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3 pareiškėja 2023 m. gruodžio 28 d. pateikė skundą Agentūros (NDNT) direktoriui (gautas 2024 m. sausio 3 d., reg. Nr. (duomenys neskelbtini), toliau – ir Skundas, 1 t., b. l. 109–111). Skunde Agentūros direktoriui pažymėjo, jog nesutinka su priimtais Sprendimais. Nurodė, jog NDNT teritorinio skyriaus darbuotojai su ja elgėsi neetiškai, nekompetentingai. Kadangi nebuvo pateikti reikalingi dokumentai iš gydymo įstaigos (šeimos gydytojas dokumentų neįkėlė į e-sveikatą), ji patyrė ne tik finansinę, bet ir moralinę žalą, neteko kortelės. Dėl šios klaidos jai trūksta lėšų pragyvenimui ir medikamentams.

Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, išnagrinėjęs pareiškėjos Skundą, 2024 m. birželio 4 d. sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių“ (minėta, toliau – ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas, 1 t., b. l. 50–59) nusprendė palikti galioti NDNT Tauragės teritorinio skyriaus Sprendimus Nr. 1, Nr. 2, Nr. 3.

Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime nurodyta, jog vadovaujantis Kriterijų aprašo 1 priedo nuostatomis, atitinkančiomis asmeniui diagnozuotus sveikatos funkcinis sutrikimus, pareiškėjai nustatė 32,805 procentų bazinį darbingumo lygį. Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 80.19.12.1 papunkčiu ir nustatytas 80 procentų bazinis darbingumo lygis. Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis. Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 43.5.2 papunkčiu ir nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis. Dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo 42.7.5.2 papunkčiu ir nustatytas 50 procentų bazinis darbingumo lygis. Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime nurodyta, jog pakartotinai įvertinus Klausimyną, nustatyta 35 balų suma, kuri patenka į intervalą 23–67 balai, todėl įtakos koeficientas nustatytas 1. Sprendimų kontrolės skyrius nusprendė, jog nėra pagrindo keisti Sprendimą Nr. 1. Pakartotinio vertinimo metu užpildytas Klausimynas (2024 m. gegužės 13 d., 1 t., b. l. 100–108), balų suma – 35 balai, surašytas Darbingumo lygio vertinimo aktas (2024 m. birželio 4 d. Nr. (duomenys neskelbtini), 1 t., b. l. 60–69).

Pakartotinai vertinant specialiuosius poreikius atsakovė vadovavosi Kriterijų 42 punktu. Kadangi bazinis funkcionavimo lygmuo įvertintas 40 balų, nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, atsakovė nusprendė nekeisti Sprendimo Nr. 2. Pakartotinio vertinimo metu buvo surašytas Specialiųjų poreikių vertinimo aktas (2024 m. birželio 4 d. Nr. (duomenys neskelbtini), 1 t., b. l. 70–73).

Spręsdamas dėl pareiškėjos teisės gauti kortelę, Sprendimų kontrolės skyrius detalizavo, jog pareiškėja nepatenka į Kortelės išdavimo aprašo 4.2, 4.5, 4.6 punktuose nurodytų asmenų kategoriją, todėl tokios teisės neturi ir Sprendimą Nr. 3 nusprendė palikti nepakeistą.

Pareiškėja nesutinka su ginčijamais Sprendimais ir prašo juos kaip nepagrįstus panaikinti. Pareiškėjos nuomone, jai nustatytas 35 procentų darbingumo lygis yra per didelis, nes sveikatos būklė blogėja, o anksčiau buvo nustatytas 30 procentų darbingumo lygis ir išduota kortelė.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAI), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas (past. nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas, ginčui aktuali redakcija, galiojusi nuo 2023 m. balandžio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., minėta, toliau – ir NSIĮ), Darbingumo lygio nustatymo kriterijų aprašas (redakcija, galiojusi nuo

2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d., minėta, toliau – ir Kriterijų aprašas) ir Darbingumo lygio nustatymo tvarkos aprašas (minėta, toliau – ir Tvarkos aprašas, redakcija, galiojusi nuo 2023 m. sausio 1 d. iki 2023 m. gruodžio 31 d.), patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. A1-78/V-179, Specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2018 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. A1-756/V-1530 (minėta, toliau – ir Specialiųjų poreikių aprašas), Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo tvarkos aprašas, patvirtintas Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2009 m. lapkričio 6 d. įsakymu Nr. V-127 (minėta, toliau – ir Kortelės išdavimo aprašas, redakcija, galiojusi iki 2023 m. gruodžio 31 d.), ir kiti teisės aktai.

Dėl darbingumo lygio nustatymo

Tarnyba (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) pagal kompetenciją dalyvauja formuojant ir įgyvendinant neįgaliųjų socialinės integracijos politiką dėl neįgalumo lygio, darbingumo lygio, profesinės reabilitacijos paslaugų poreikio, specialiųjų poreikių, specialiųjų poreikių lygio, darbo asistento pagalbos poreikio nustatymo, neįgaliojo aprūpintojo skyrimo (NSIĮ 16 straipsnio 2 dalies 5 punktas). Atsakovei teisės aktais suteikta teisė nustatyti darbingumo lygį, jo priežastis, atsiradimo laiką, terminą (NSIĮ 18 straipsnio 1 dalis, 2 dalies 2 punktas). Darbingumo lygis įvertinamas procentais ir yra nustatomas asmenims nuo 18 metų iki senatvės pensijos, darbingumas nustatomas procentais, jo lygis nustatomas 5 punktų intervalu (NSIĮ 20 straipsnio 1, 7 dalys). NSIĮ 2 straipsnio 5 dalyje nurodyta, kad darbingumo lygis – asmens pajėgumas įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją, įgyti naują profesinę kompetenciją arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygis nustatomas įvertinus asmens sveikatos būklę ir galimybes atlikti turimos kvalifikacijos darbus, įgyti naują kvalifikaciją ar dirbti darbus, nereikalaujančius profesinės kvalifikacijos po to, kai yra panaudotos visos galimos medicininės ir profesinės reabilitacijos bei specialiosios pagalbos priemonės (NSIĮ 20 straipsnio 4 dalis).

Vadovaujantis NSIĮ 20 straipsnio 6 dalimi, darbingumo lygis nustatomas remiantis asmenį gydančių gydytojų, profesinės reabilitacijos ir kitų specialistų pateiktais dokumentais. Nustatant darbingumo lygį turi teisę dalyvauti asmuo, kurio darbingumo lygis vertinamas <...>. Darbingumo lygio nustatymo kriterijus ir tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru (NSIĮ 20 straipsnio 9 dalis). Tokie kriterijai ir tvarka, pagal kuriuos asmeniui nustatomas darbingumo lygis, nustatyti Kriterijų apraše ir Tvarkos apraše.

Kriterijų aprašas apibrėžia kriterijus, kuriais vadovaujantis nustatomas darbingumo lygis, bei jų taikymą (Kriterijų aprašo 1 punktas). Asmens darbingumo lygis nustatomas vertinant Kriterijų aprašo 3 punkte nurodytus šiuos kriterijus: medicininius, t. y. asmens bazinį darbingumą (Kriterijų aprašo 1 priedas); asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti (Kriterijų aprašo 2 priedas). Pagal minėtą aprašą medicininiai kriterijai, t. y. bazinis darbingumas, vertinamas atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę bei į visas jo darbingumą įtakojančias ligas ar traumas, patologines būkles ir su tuo susijusius organizmo funkcinius sutrikimus (Kriterijų aprašo 4 punktas). Bazinis darbingumas vertinamas procentais nuo 0 iki 100. Gauti bazinio darbingumo procentai negali būti mažesni už 0 ir didesni už 100 (Kriterijų aprašo 7 punktas). Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinami balais nuo 0 iki 4, atsižvelgiant į asmens gebėjimą dalyvauti kasdieniame gyvenime, dirbti, panaudoti turimą profesinę kvalifikaciją ar įgyti naują bei būti savarankiškam. Asmens veikla ir gebėjimas dalyvauti vertinami užpildžius Klausimyną. Gauti Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti klausimyno balai prilyginami koeficientams. Apskaičiuojant asmens darbingumo lygį, bazinio darbingumo procentai dauginami iš Asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti koeficiento (Kriterijų aprašo 8–11 punktai).

Tvarkos aprašas reglamentuoja dokumentų, reikalingų darbingumo lygiui nustatyti, pateikimą, darbingumo lygio, termino, atsiradimo laiko, priežasties nustatymą, pakartotinį darbingumo lygio vertinimą (Tvarkos aprašo 1 punktas). Tvarkos aprašo 6.1 punktas apibrėžia, kad

bazinis darbingumas – asmens darbingumo lygis, nustatytas vadovaujantis mediciniais kriterijais. Darbingumo lygis nustatomas 5 procentinių punktų intervalu (Tvarkos aprašo 11 punktą).

Išdėstytas teisinis reglamentavimas reiškia, jog darbingumo lygio vertinimas yra kompleksinis asmens sveikatos funkcinių sutrikimų ir psichosocialinių faktorių vertinimas, kurio tikslas – atsižvelgiant į diagnozuotų organizmo funkcinių sutrikimų laipsnį, ligos eigą ir taikomą gydymą nustatyti, kiek asmuo pajėgus įgyvendinti anksčiau įgytą profesinę kompetenciją ar įgyti naują arba atlikti mažesnės profesinės kompetencijos reikalaujančius darbus. Darbingumo lygio vertinimas atliekamas remiantis objektyviais duomenimis: asmens sveikatos priežiūros įstaigos išduotu siuntimu į Tarnybą, išrašais iš medicininių dokumentų, atliktų medicininių tyrimų išvadomis, gydytojų specialistų konsultacijų išvadomis, paciento kortelėje identifikuotais įrašais ir paties asmens pateikiama informacija.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – ir LVAT) yra nurodęs, jog administraciniai teismai (šiuo atveju, Komisija) turi ribotą kompetenciją sprendžiant specialių mokslo žinių reikalaujančius medicinos srities klausimus ir teismas (Komisija) nėra kompetentingas spręsti, ar medicininių kriterijų vertinimą NDNT (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Agentūra) atliko pagal realią pareiškėjo sveikatos būklę. Teisėjų kolegija yra pažymėjusi, kad teismas (Komisija) yra kompetentingas patikrinti, ar nebuvo pažeistos teisės aktų nuostatos, o konkrečiai Kriterijų aprašo ir kitos nuostatos, sprendžiant dėl pareiškėjo darbingumo lygio, o taip pat, ar priimant ginčijamą aktą buvo laikytasi procedūrinių taisyklių, ar atsakovas veikė savo kompetencijos ribose (pvz., LVAT 2019 m. lapkričio 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-1252-822/2019). Specialių mokslo žinių reikalaujantis medicinos srities klausimų sprendimas (diagnozių teisingumas ir pan.) nepatenka į administracinio teismo (Komisijos) kompetencijos ribas (pvz., LVAT 2013 m. kovo 7 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-502-22/2013).

Pažymėtina, jog atsakovė pagal vykdomų funkcijų apimtį bei paskirtį, veiklos pobūdį, turimus įgaliojimus priskirtina viešojo administravimo subjektams, todėl savo veikloje privalo vadovautis ir VAĮ nuostatomis. VAĮ 3 straipsnio 4 dalyje įtvirtintas įstatymo viršenybės principas reikalauja, kad administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais. Vadovaujantis VAĮ 3 straipsnio 5 dalyje įtvirtintu išsamumo principu, viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį. Be kita ko, pažymėtina, kad atsakovė, kaip viešojo administravimo subjektas, yra saistoma gero administravimo principo imperatyvų. Šis principas įtvirtintas svarbiausiuose nacionalinio lygmens (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalies nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms) bei tarptautiniuose dokumentuose (Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 41 straipsnis ir kt.). Iš gero administravimo principo išplaukia ir pareiga imtis aktyvių veiksmų, padėti, elgtis rūpestingai ir atidžiai. Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (žr., pvz., LVAT 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015).

Atitinkamai VAĮ 10 straipsnio 5 dalies 5–6 punktuose nustatyta, kad administraciniame sprendime be kita ko turi būti nurodyta administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės; administracinio sprendimo motyvai. Paminėtos VAĮ nuostatos reiškia, jog individualus administracinis aktas turi būti pagrįstas objektyviais duomenimis (faktais) ir teisės aktų normomis, o taikomos poveikio priemonės turi būti motyvuotos. VAĮ įtvirtinta individualaus administracinio akto turiniui keliamų reikalavimų taisyklė yra bendroji taisyklė, kurios paprastai turi laikytis visi viešojo administravimo subjektai, priimdami individualius administracinius aktus pagal savo kompetenciją (LVAT 2021 m. gruodžio 15 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-3014-968/2021). Taigi, administraciniame sprendime turi būti nurodomi pagrindiniai faktai, argumentai ir įrodymai, pateikiamas teisinis pagrindas, kuriuo viešojo administravimo subjektas rėmėsi priimdamas administracinį aktą, motyvų išdėstymas turi būti adekvatus, aiškus ir pakankamas. Viešojo administravimo sistemai priklausančių kompetentingų institucijų sprendimai turi būti aiškūs, tikslūs, nedviprasmiški, leidžiantys suinteresuotam subjektui

suvokti, kokios priežastys lėmė vienokią ar kitokią valdžios institucijos sprendimą. Sprendimo priėmimo faktinis pagrindas ir individuali argumentacija turi būti žinomi ne tik viešojo administravimo subjektui, priimančiam sprendimą, bet ir asmeniui, kurio atžvilgiu jis priimamas. Individualus administracinis aktas turi būti toks, kad iš jo būtų galima suprasti visuomeninių santykių esmę, subjektus, dalyvaujančius šiuose santykiuose, būtų aiškus tų visuomeninių santykių teisinis kvalifikavimas. Visiškai nesilaikant minėtų nuostatų ar laikantis tik iš dalies, paprastai kyla pagrįsta abejonė dėl tokio administracinio akto teisėtumo bei pagrįstumo, įgalinanti teisumą, nagrinėjantį tokią bylą, skundžiamą viešojo administravimo subjekto individualų administracinį aktą panaikinti (LVAT 2012 m. kovo 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-212/2012). Ši teisės norma siejama su teisėtumo principu, pagal kurį reikalaujama, kad viešojo administravimo subjektai savo veikla nepažeistų teisės aktų, kad jų sprendimai būtų pagrįsti, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT 2022 m. rugpjūčio 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-367-502/2022 ir kt.).

Nagrinėjant ginčą dėl pareiškėjai nustatyto darbingumo lygio, Komisija vertina, ar pareiškėjos darbingumo lygis buvo nustatomas laikantis teisės aktų reikalavimų, ar sprendimai dėl darbingumo lygio priimti laikantis pagrindinių procedūrų ir taisyklių, turėjusių užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą, ar buvo atsižvelgta į pareiškėjos Skunde nurodytas aplinkybes, ar ginčijami administraciniai aktai (jų dalis) priimti pagal kompetenciją, ar savo turiniu neprieštarauja aukštesnės galios teisės aktams.

Bylos duomenys patvirtina, kad pareiškėjos darbingumo lygis teritoriniame skyriuje buvo vertinamas laikotarpiu nuo 2023 m. lapkričio 13 d. iki 2023 m. gruodžio 11 d. (gavus papildomus dokumentus pagal teritorinio skyriaus kreipimąsi į gydymo įstaigą, 1 t., b. l. 187–188), kuris skundžiamu Sprendimu Nr. 1 pareiškėjai nustatė 35 procentų darbingumo lygį. Teisinis reguliavimas, galiojęs Prašymo nagrinėjimo ir Sprendimo Nr. 1 priėmimo metu, Sprendimų kontrolės skyriui suteikė įgaliojimus ne tik tikrinti teritorinio skyriaus atlikto vertinimo teisingumą (pagrįstumą), bet kartu ir pakartotinai nagrinėti šios institucijos (Agentūros) kompetencijai priskirtą klausimą – atlikti darbingumo lygio vertinimą. Sprendimų kontrolės skyrius darbingumo lygio vertinimą atliko laikotarpiu nuo 2024 m. balandžio 10 d. iki 2024 m. birželio 4 d. Nagrinėjamu atveju Sprendimų kontrolės skyrius sprendė, jog pareiškėjos darbingumo lygis yra 35 procentai ir Sprendimą Nr. 1 paliko nepakeistą. Sprendimų kontrolės skyrius pasinaudojo Tvarkos aprašo 13.1 papunktyje nustatyta teise ir kreipėsi į gydymo įstaigą MB Z. Y. konsultacinę polikliniką su prašymu pateikti: 1) gydytojo specialisto konsultaciją su neutralaus nulio metodu būtų išmatuotos stuburo juosmens dalies judesių amplitudės; 2) universitetinio lygio gydymo įstaigos kardiologo konsultaciją, kurioje būtų išsamiai aprašyta asmens kardiologinė būklė, nurodyti sutrikimai, jei tokie yra, suformuluotos atitinkamos instrumentiniais ir kitais tyrimais pagrįstos diagnozės ir nurodytas gydymas (1 t., b. l. 99). Tokie įrodymai buvo gauti: VŠĮ (duomenys neskelbtini) ligoninės gydytojos neurologės A. Y. E003 stacionaro epikrizė (1 t., b. l. 91–93), UAB (duomenys neskelbtini) gydytojos kardiologės C. Y. atsakymas į siuntimą (1 t., b. l. 89–90).

Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozės pagal TLK-10-AM kodą (duomenys neskelbtini) atsakovė vadovavosi Kriterijų aprašo 1 priedo 80.19.12.1 papunkčiu ir nustatė 80 procentų bazinį darbingumo lygį. Minėtas punktas taikytinas kada asmeniui diagnozuojamas griaučių neuromotorinės ir su judesiais susijusios funkcijos sutrikimas, kai nustatytas čiurnos sąnario funkcijos sutrikimas, čiurnos sąnario ankilozė: fiziologinėje padėtyje. Siuntimo į Tarnybą ir 2023 m. rugsėjo 29 d. ortopedo traumatologo konsultacijos duomenys patvirtina, jog asmeniui nustatytas (duomenys neskelbtini). Gydytojo neurologo išrašė (1 t., b. l. 91–93) nurodyta (duomenys neskelbtini). Sprendžiant dėl Kriterijų aprašo atitinkamo punkto taikymo esant nustatytai diagnozei (duomenys neskelbtini), Komisija vertina, jog iš Sprendimo Nr. 1 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo dalies dėl darbingumo lygio turinio nėra aišku, kuo vadovaujantis nuspręsta taikyti 80.19.12.1 papunktį, o ne XIII skyriuje Jungiamo audinio, judėjimo ir atramos aparato ligos numatytą kriterijų (77 punktas): (duomenys neskelbtini), patvirtintos ir nurodytos gydytojo rentgenodiagnosto išvadoje ir objektyviai (neutralaus nulio metodu) įvertinta nurodytų sąnarių funkcinio nepakankamumo klasė (vyraujanti klasė ne mažiau kaip dviejuose sąnariuose), išnaudojus visas gydymo ir reabilitacijos

galimybes (pvz., kai vyrauja dviejų ir daugiau sąnarių didelis judesių apribojimas, vertinant neutralaus nulio metodu). Pažymėtina, jog byloje esantys medicininiai dokumentai patvirtina, jog (duomenys neskelbtini). Kairėje pėdoje (duomenys neskelbtini), dešinėje pėdoje taip pat (duomenys neskelbtini). Atsakovė turėjo teisę kreiptis į gydymo įstaigą dėl rentgenodiagnosto išvados pateikimo ir esant šiai išvadai spręsti, kuris Kriterijų aprašo punktas taikytinas esant (duomenys neskelbtini) diagnozei, tačiau to neatliko.

Vertinant bazinį darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini) vadovautasi Kriterijų aprašo 1 priedo XIV skyriaus 80.1.2 papunkčiu, ir nustatytas 70 procentų bazinis darbingumo lygis. Minėtas punktas taikytinas kai asmeniui diagnozuojamas griaučių neuromotorinės ir su judesiais susijusios funkcijos sutrikimas, stuburo funkcijų sutrikimas, vyrauja vidutinis judesių apribojimas. Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime nurodyta, jog stuburo kaklinės dalies judesių amplitudė (neutralaus nulio metodu): (duomenys neskelbtini). Taikant minėtą papunktį nustatytas 70 proc. bazinis darbingumo lygis. Komisija nesutinka su tokiu Agentūros vertinimu, kadangi byloje esantys medicininiai dokumentai pagrindžia stuburo funkcijos sutrikimą, kai vyrauja didelis stuburo judesių apribojimas. 2024 m. kovo 6 d. Klaipėdos universiteto ligoninės filialo „Klaipėdos ligoninė“ išraše/siuntime (1 t., b. l. 4–5), VšĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės stacionaro epikrizėje (1 t., b. l. 91–93), gydytojo neurologo 2023 m. lapkričio 9 d. ambulatorinio apsilankymo aprašyme (1 t., b. l. 94) aiškiai nurodyti stuburo judesių amplitudės neutralaus nulio metodu duomenys (duomenys neskelbtini). Stuburo krūtininės dalies judesių amplitudė: (duomenys neskelbtini). Šie duomenys patvirtina, jog pareiškėjos stuburo sutrikimas yra tokio masto, jog vyrauja dideli stuburo judesių apribojimai. Todėl darytina išvada, jog atsakovė nepagrįstai taikė Kriterijų aprašo 80.1.2 papunkčio nuostatas ir vertindama darbingumo lygį pagal diagnozes (duomenys neskelbtini) padarė esminius procedūrinius pažeidimus. Atkreiptinas dėmesys, jog atsakovės nurodyti judesių amplitudės duomenys nėra pagrindžiami jokiais byloje esančiais rašytiniais įrodymais.

Nepagrindus nei teisinėmis, nei faktinėmis aplinkybėmis pareiškėjos stuburo funkcijų sutrikimo priskyrimo vidutiniams judesių apribojimams, taip pat nepagrindus Kriterijų aprašo 1 priedo 80.19.12.1 papunkčio taikymo pagrįstumo, laikytina, jog tai yra esminis pareiškėjos darbingumo lygio vertinimo pažeidimas, kuris reiškia, jog tiek Sprendimas 1, tiek Agentūros sprendimas dalyje dėl darbingumo lygio yra neteisėti iš esmės, kadangi jais nebuvo įvertintos visos reikšmingos sprendimui priimti aplinkybės (taikytinas administracinio sprendimo teisinis ir faktinis pagrindas ar kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės).

Atsižvelgiant į tai, kad nustatyti esminiai pareiškėjos darbingumo lygio vertinimo pažeidimai, Komisija nepasisakys, ar pagrįstai ir tinkamai atsakovė taikė Kriterijų aprašo 1 priedo 43.5.2, 42.7.5.2 papunkčių nuostatas ir tinkamai nustatė bazinio darbingumo lygį dėl diagnozių (duomenys neskelbtini). Šiame kontekste Komisija pritaria atsakovės pozicijai netaikyti Kriterijų aprašo 1 priedo 82.4 papunkčio, kadangi pagal byloje pateiktus medicininiuose dokumentuose esančius duomenis, po 2020 m. taikyto operacinio gydymo praėjo daugiau kaip 1 metai.

Įvertinus Prašymo ir Skundo nagrinėjimo procedūras, akivaizdu, kad buvo pažeistas Tvarkos aprašo 14 punkte nustatytas terminas sprendimui priimti. Nors atsakovė ir priėmė sprendimą pratęsti vertinimo terminą dar 10 darbo dienų (1 t., b. l. 88), tačiau šio termino nebuvo laikytasi. Pagal Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo suformuotą praktiką, viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui; įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą (pvz., 2019 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-3590-520/2019, 2024 m. balandžio 29 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-352-629/2024 ir kt.). Todėl termino priimti administracinį sprendimą praleidimas byloje vertinamas kaip nesuderinamas su gero administravimo principu.

Atkreiptinas dėmesys, jog atsakovė taip pat nevykdė pareigos įvertinti pasikeitusį teisinį reguliavimą dėl darbingumo lygio (nuo 2024 m. sausio 1 d. – dalyvumo lygio), t. y. atsakovė

neįvertino pasikeitusio teisinio reguliavimo pareiškėjos atžvilgiu ir nesprenė dėl pareiškėjai palankesnio teisinio reguliavimo taikymo. 2022 m. gruodžio 20 d. Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymu Nr. XIV-1722 (toliau – Pakeitimo įstatymas) buvo nuspręsta pakeisti NSIĮ ir jį išdėstyti nauja redakcija, kartu pakeičiant jo pavadinimą (Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas). Pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 1 dalyje buvo nustatyta, jog šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 3 dalį, įsigalioja 2024 m. sausio 1 d. Pakeitimo įstatymo 2 straipsnyje nurodyta, kad jeigu asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo dienos buvo nustatytas darbingumo lygis arba specialiųjų poreikių lygis ir (ar) specialieji poreikiai, kiti įstatymai nustato palankesnę teisinį reguliavimą, taikomi kiti (palankesni) įstatymai (1 dalis). Nors Sprendimas Nr. 1 ir priimtas remiantis tuo metu galiojusiu teisiniu reguliavimu, tačiau Sprendimų kontrolės skyrius vertinimą atliko jau galiojant naujam teisiniui reguliavimui, todėl Agentūra, delsdama išnagrinėti pareiškėjos Skundą dėl Tauragės teritorinio skyriaus sprendimų, turėjo pareigą įvertinti naujos redakcijos teisės aktus, jei pareiškėjai jie yra palankesni. Tačiau atsakovė to neatliko. Atkreiptinas dėmesys, jog valdžios institucijos tarnauja žmonėms, todėl institucijos privalo atlikti funkcijas teisės aktų nustatyta tvarka ir bet koks vilkinimas ir delsimas priimti sprendimą, faktinių ir teisinių aplinkybių netinkamas susiejimas prieštarauja VAĮ įtvirtintiems principams (įstatymo viršenybės, išsamumo ir kt.).

Atsižvelgiant į išdėstytą, sprendžiama, jog skundžiami Sprendimas Nr. 1 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas dalyje dėl darbingumo lygio buvo priimti formaliai, jie neatitinka VAĮ 10 straipsnio 5 dalyje įtvirtintų administraciniams sprendimams keliamų reikalavimų, priimti pažeidžiant VAĮ 3 straipsnyje įtvirtintą įstatymo viršenybės principą, gero administravimo principą, pažeistos pagrindinės procedūros, turėjusios užtikrinti objektyvų visų aplinkybių įvertinimą bei Sprendimų pagrįstumą, todėl naikintini.

Dėl specialiųjų poreikių

NSIĮ 2 straipsnio 13 dalyje specialusis poreikis apibrėžiamas kaip – specialiosios pagalbos reikmė, atsirandanti dėl asmens įgimtų ar įgytų ilgalaikių sveikatos sutrikimų (neįgalumo ar darbingumo netekimo) ir nepalankių aplinkos veiksnių.

NSIĮ 18 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad neįgalumo lygį, darbingumo lygį, specialiųjų poreikių lygį, specialųjį nuolatinės slaugos poreikį, specialųjį nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikį, specialųjį lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikį nustato Tarnyba. To paties straipsnio 2 dalies punkte nuodyta, kad Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo priima sprendimus dėl specialiojo nuolatinės slaugos poreikio, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikio, specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikio ir šių poreikių terminų nustatymo (18 straipsnio 2 dalies 5 punktas); specialiųjų poreikių lygio ir jo termino nustatymo (18 straipsnio 2 dalies 7 punktas).

Specialiųjų poreikių rūšys, specialiųjų poreikių ir specialiųjų poreikių lygio nustatymas reglamentuotas NSIĮ 20¹ straipsnyje. Specialieji poreikiai nustatomi kompleksiskai vertinant asmens sveikatos būklę ir galimybes būti savarankiškam kasdienėje veikloje. Specialiųjų nuolatinės slaugos, nuolatinės priežiūros (pagalbos) bei lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikių nustatymo tvarką nustato socialinės apsaugos ir darbo ministras kartu su sveikatos apsaugos ministru. <...> (20¹ straipsnio 2 dalis). Specialieji nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiai gali būti dviejų lygių: 1) pirmojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, iš dalies apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė 4–5 valandų per parą kitų asmenų teikiama pagalba; 2) antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis – nustatomas asmeniui, kuriam dėl pastovaus, negrįžtamo organizmo funkcijų sutrikimo išsivysto negalia, nežymiai apribojanti jo savarankiškumą ir dalyvavimą visuomenės gyvenime, ir kuriam reikalinga nuolatinė ne ilgesnė negu 3 valandų per parą kitų asmenų atliekama priežiūra (pagalba) (20¹ straipsnio 4 dalis).

Specialiųjų poreikių aprašas nustato dokumentų, reikalingų specialiojo nuolatinės slaugos, specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos), specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio

pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikiams (toliau kartu – specialieji poreikiai) nustatyti, pateikimo tvarką, specialiųjų poreikių nustatymo tvarką, priimtų sprendimų dėl specialiųjų poreikių nustatymo apskundimo tvarką, asmens teises ir pareigas, atsakomybę (1 punktą). Specialiuosius poreikius nustato Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (2 punktą). Asmenims gali būti nustatyti šie specialieji poreikiai: nuolatinės slaugos (4.1. papunktis); nuolatinės priežiūros (pagalbos) (4.2. papunktis); specialiojo lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos (4.3 papunktis).

Specialiųjų poreikių nustatymas reglamentuotas Specialiųjų poreikių aprašo trečiame skyriuje. Minėto aprašo 11 punktą nustato, kad specialieji poreikiai gali būti nustatomi asmeniui nedalyvaujant, kai specialieji poreikiai vertinami pakartotinai (11.5 papunktis). Specialusis nuolatinės slaugos poreikis ar specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis nustatomi kompleksiskai vertinant bazinį funkcionavimo lygmenį ir asmens veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijus (15 punktą). Bazinis funkcionavimo lygmuo nustatomas vadovaujantis Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytais bazinio funkcionavimo lygmens kriterijais (toliau – kriterijai) (15.1. papunktis). Jei asmens būklė atitinka daugiau nei vieną Bazinio funkcionavimo balų lentelėje nurodytą kriterijų, vertinimui naudojamas kriterijus, kuris numato mažesnę balų skaitinę vertę (15.2. papunktis).

Nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius darbingo amžiaus ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, jų veiklos ir gebėjimo dalyvauti kriterijai vertinamai balais nuo 0 iki 4, pildant klausimyną: darbingo amžiaus asmeniui klausimyną pildo NDNT pokalbio su asmeniu metu <...> (16.1. papunktis); užpildytame klausimyne nurodytų balų suma prilyginama asmens savarankiškumo koeficientams: 23–43 balai – koeficientas 1,0 (16.2.4. papunktis). Nustatant specialiuosius nuolatinės slaugos ar nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikius bazinis funkcionavimo lygmuo dauginamas iš asmens savarankiškumo koeficiento ir gautas balų skaičius prilyginamas specialiojo nuolatinės slaugos ar specialiojo nuolatinės priežiūros (pagalbos) lygiui (16.3 papunktis).

Specialiųjų poreikių aprašo 1 priede patvirtinta Bazinio funkcionavimo lygmens balų lentelė su nurodytais Bazinio funkcionavimo lygmens kriterijais (minėta, toliau – ir Kriterijai).

Atsakovė pareiškėjai taikė Specialiųjų poreikių aprašo 1 priedo 42 punktą: ryški monoparezė, hemiparezė ar paraparezė, kai raumenų jėga – 3–4 balai, arba kiti labai ryškūs motorikos funkcijos sutrikimai, kai nuolat reikalingos techninės pagalbos priemonės – 40 balų.

Byloje esantys rašytiniai įrodymai (medicininiai dokumentai, Poreikių vertinimo aktas (1 t., b. l. 70–73) bei Sprendimas Nr. 2) patvirtina, kad Agentūra pagrįstai nustatė bazinio funkcionavimo lygmenį – 40 balų, nes iš šių dokumentų matyti, kad buvo žinomos ir vertinamos visos Siuntime, ligos istorijoje bei specialistų ir konsultantų išvadose nurodytos diagnozės, o pasirenkant taikytiną kriterijų, vertintos diagnozės (duomenys neskelbtini). Medicininiai dokumentai (1 t., b. l. 2, 4–5, 91–93) patvirtina, jog pareiškėja mažai mobili, gali judėti su atrama tik patalpos ribose, naudojami vežimėliu. Dėl judamojo atramos sistemų pakitimų ir sukeltųjų sutrikimų pareiškėja vaikšto naudojantis techninių priemonių pagalba, kadangi (duomenys neskelbtini).

Sutiktina su atsakovės pozicija, jog Kriterijų 31 punktą: Monoplegija, ryški paraparezė, hemiparezė ar tetraparezė, kai raumenų jėga – 1–2 balai, arba kiti labai ryškūs judėjimo (motorikos) funkcijos sutrikimai, kai asmuo negali savarankiškai vaikščioti, nuolat reikalingas neįgaliojo vežimėlis ir visapusiška pagalba nuolat naudojantis pagalbinėmis priemonėmis (pateikta gydytojo specialisto išvada) – 30 balų, negali būti taikomas, kadangi medicininuose dokumentuose nurodyta pareiškėjos sveikatos būklė pagal turinį neatitinka aukščiau nurodyto Kriterijų 31 punkto apibrėžties. Klaipėdos universiteto ligoninės filialo „Klaipėdos ligoninė“ išrašė nurodyta, jog raumenų jėga rankose (duomenys neskelbtini). Taigi tokia būklė atitinka Specialiųjų poreikių aprašo 1 priedo 42 punkto apibrėžtį.

Duomenų, jog užpildžius Klausimyną tiek teritoriniame skyriuje, tiek Sprendimų kontrolės skyriuje, būtų padaryti procedūriniai pažeidimai, byloje nenustatyta. Asmens savarankiškumo koeficientas pagrįstai nustatytas 1, kadangi 33 ir 35 balų suma patenka į Specialiųjų poreikių aprašo 16.2.4. papunkčio apimtį (40 x 1). Vadovaujantis Specialiųjų poreikių aprašo 16.3.4 papunkčiu, kai

specialieji poreikiai yra įvertinti 40 balų, asmeniui nustatomas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis.

Apibendrinama tai, kas išdėstyta, Komisija daro išvadą, kad Sprendimas Nr. 2 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimas dalyje dėl specialiųjų poreikių yra priimti tinkamai įvertinus faktines bylos aplinkybes, taikytinas teisės aktų nuostatas, pagrįsti teisiniu bei faktiniu pagrindu, tinkamai motyvuoti. Tiek NDNT Tauragės teritorinis skyrius, tiek Agentūros Sprendimų kontrolės skyrius, objektyviai įvertino visas aplinkybes, tinkamai aiškino ir taikė Specialiųjų poreikių aprašo nuostatas, įvertino pareiškėjos sveikatos būklę pagal atitinkamus minėto aprašo punktus. Sprendimas Nr. 2 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo dalis dėl specialiųjų poreikių atitinka bendruosius VAI 10 straipsnio 5 dalies reikalavimus, juose (atitinkamai, dalyse) teisinis ir faktinis pagrindas, kitos administraciniam sprendimui įtakos turėjusios aplinkybės bei administracinio sprendimo motyvai, t. y. jie (dalys) yra teisėti ir pagrįsti, todėl naikinti nurodytų sprendimų (dalių) pareiškėjos nurodomais motyvais Komisija neturi pagrindo. Šioje dalyje pareiškėjos skundas atmestinas kaip nepagrįstas.

Dėl automobilių statymo kortelės

Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės (toliau – ir kortelė) išdavimo tvarka Prašymo nagrinėjimo metu buvo nustatyta Kortelės išdavimo apraše. Neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė – tai kortelė, kuri suteikia teisę asmenims, nurodytiems šio aprašo 4 punkte, sustoti (stovėti) neįgaliesiems skirtose vietose arba vietose, kuriose jiems sustoti (stovėti) nedraudžia Kelių eismo taisyklės toje Europos Sąjungos valstybėje narėje, kurioje jie tuo metu yra (Kortelės išdavimo tvarkos aprašo 2 punktas).

Kortelės išdavimo aprašo 4 punktas nustatė, kad teisę gauti kortelę turi: 4.1. darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis; 4.2. darbingo amžiaus asmenys, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius, ir dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami techninėmis judėjimo pagalbos priemonėmis: neįgaliojo vežimėliu ar vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne); 4.3. senatvės pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems iki senatvės pensijos amžiaus buvo nustatytas 30 procentų darbingumo lygis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius; 4.4. senatvės pensijos amžių sukakę asmenys, kuriems yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis; 4.5. asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami neįgaliųjų vežimėliu; 4.6. asmenys, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami vaikščiojimo priemonėmis (lazdele, ramentais, vaikštyne) ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius; 4.7. asmenys iki 18 metų, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba specialusis nuolatinės pirmo lygio priežiūros (pagalbos) poreikis; 4.8. asmenys, kuriems nustatytas ir galioja (arba nustatytas neterminuotai) specialusis lengvojo automobilio įsigijimo ir jo techninio pritaikymo išlaidų kompensacijos poreikis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius; 4.9. asmenys, kuriems iki 2019-01-01 buvo nustatytas ir galioja (arba nustatytas neterminuotai) specialusis transporto išlaidų kompensacijos poreikis ir kurie turi galiojantį dokumentą, patvirtinantį teisę vairuoti lengvuosius automobilius.

Remiantis aptartu teisiniu reglamentavimu, spręstina, jog neįgalių asmenų automobilių statymo kortelė išduodama ne tik asmenims, kurie turi teisę vairuoti lengvuosius automobilius, tačiau ir asmenims, kuriems nustatytas specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis ir kurie dėl ligos sukeltos negalios nuolat naudojami neįgaliųjų vežimėliu (Tvarkos aprašo 4.5 punktas). Atkreiptinas dėmesys, jog aptarto Tvarkos aprašo 4.5, 4.6 punktuose numatyta teisė gauti neįgalių asmenų automobilių statymo kortelę sietina su nustatytu specialiuoju nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikiu, o ne jo lygiu.

Ginčijamame Sprendime Nr. 3 nurodyta, kad pareiškėjai negali būti išduota kortelė, nes pareiškėja nepatenka į Kortelės išdavimo aprašo 4 punkte nurodytų asmenų, kuriems suteikta tokia teisė, kategoriją. Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime detalizuota, jog pareiškėja nepatenka į Kortelės išdavimo aprašo 4.2, 4.5, 4.6 papunkčiuose nurodytą asmenų kategoriją, kadangi pareiškėjai

nustatytas 35 procentų darbingumo lygis, nustatytas antrojo lygio specialusis nuolatinės priežiūros (pagalbos) poreikis, medicininiuose dokumentuose nurodyta, kad asmuo nuolat eina naudodamasi ramentų pagalba, tačiau nėra duomenų, kad naudojasi neįgaliųjų vežimėliu, taip pat nėra duomenų, kad asmuo turi galiojantį vairuotojo pažymėjimą.

Iš 2023 m. rugsėjo 29 d. gydytojo traumatologo-ortopedo išrašo nustatyta, jog „pacientė nemobili, gali judėti su atrama tik patalpos ribose. Naudojasi vežimėliu.“ (1 t., b. l. 2). VšĮ Klaipėdos universitetinės ligoninės gydytojo neurologo 2024 m. kovo 7 d. išrašė (1 t., b. l. 91–93) nurodyta, jog (duomenys neskelbtini). Siuntime taip pat nurodyta, jog „juda vežimėlio pagalba“ (1 t., b. l. 191). Komisijos vertinimu, šie medicininiuose dokumentuose fiksuoti duomenys leidžia pagrįstai vertinti, kad pareiškėja dėl ligos sukeltos negalios turi naudotis pagalbinėmis vaikščiojimo priemonėmis, įskaitant ir vežimėliu, tačiau Sprendime Nr. 3 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendime apie tai nepasisakyta ir ši reikšminga aplinkybė neįvertinta. Tai, kad patalpoje pareiškėja nesinaudoja vežimėliu, o naudojasi ramentais, tačiau yra nemobili ir kasdieninėje veikloje naudojasi vežimėliu, nereiškia, jog ji nepatenka į Kortelės išdavimo aprašo 4.5 papunktyje numatytų asmenų kategoriją ir neatitinka šiame punkte nustatytų sąlygų kortelei išduoti. Be kita ko, Klausimyno, tiek pildyto teritorinio skyriaus, tiek ir Sprendimų kontrolės skyriaus, dalyje dėl ėjimo, aiškiai nurodyta, kad pareiškėjai visada reikalingos pagalbinės priemonės ir kito asmens pagalba; dalyje dėl naudojimosi viešuoju transportu – nurodyta, kad gali naudotis tik padedant kito asmens, visada reikalingos pagalbinės priemonės; dalyje dėl daiktų paėmimo ir perkėlimo – taip pat nurodyta, kad nuolat naudoja pagalbines priemones; dalyje dėl lipimo laiptais – nurodyta negali užlipti į antrą aukštą, visada reikalingos pagalbinės priemonės (1 t., b. l. 102, 103, 130, 131). Visos šios aplinkybės taip pat nebuvo atsakovės vertintos sprendžiant dėl kortelės išdavimo. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, darytina išvada, kad Sprendime Nr. 3 nepagrįstai nurodyta, jog pareiškėja nepatenka į Kortelės išdavimo aprašo 4 punkte nurodytų asmenų, kuriems gali būti išduota neįgaliųjų asmenų automobilių statymo kortelė, sąrašą. Toks abstraktus teisinio reglamentavimo nurodymas, jo nedetalizuojant, nesusiejant faktinių aplinkybių su teisinėmis, laikytinas netinkamu, todėl Sprendimas Nr. 3 neatitinka VAI 10 straipsnio 5 dalies 5 ir 6 punktų reikalavimų. Taip pat, nustatytas, jog nebuvo tinkamai įvertinti įrodymai sprendžiant dėl pareiškėjos teisės gauti kortelę, naikintina Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimo dalis, kuria Agentūra nusprendė neišduoti pareiškėjai kortelės. Šiame kontekste primintina apie atsakovės pareigą įvertinti pasikeitusį teisinį reguliavimą ir spręsti dėl palankesniojo pareiškėjai taikymo. Panaikinus aukščiau nurodytus sprendimus (dalis), Agentūrai kyla pareiga iš naujo įvertinti pareiškėjos teisę gauti neįgaliųjų asmenų automobilių statymo kortelę ir priimti teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą. Šioje dalyje pareiškėjos skundas tenkintinas.

Dėl bylos medžiagos pripažinimo nevieša

Atsakovė pateiktu atsiliepimu taip pat prašo bylos duomenų neviešinti, nes byloje esanti medžiaga yra apie asmens sveikatą, iš jos galima nustatyti asmens tapatybę.

Komisijos veiklą reglamentuojantys teisės aktai nenumato teisės pripažinti nagrinėjamos bylos medžiagos (jos dalies) nevieša. Pagal įstatymo analogiją vadovaujamosi Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme 14 straipsnio 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad priimdamas viešame teismo posėdyje sprendimą byloje arba nutartį nutraukti bylą ar skundą (prašymą, pareiškimą) palikti nenagrinėtą arba gavęs prašymą susipažinti su bylos medžiaga, teismas turi teisę proceso dalyvių prašymu ar savo iniciatyva motyvuota nutartimi nustatyti, kad bylos medžiaga ar jos dalis yra nevieša, kai reikia apsaugoti žmogaus asmens, jo privataus gyvenimo ir nuosavybės slaptumą, informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, taip pat jeigu yra rimtas pagrindas manyti, kad bus atskleista valstybės, tarnybos, profesinė ar komercinė paslaptis.

Komisija, įvertinusi tai, kad didžiąją bylos medžiagos dalį sudaro specialių kategorijų asmens duomenys, susiję su asmens sveikata, siekiant apsaugoti informacijos apie asmens sveikatą konfidencialumą, tenkina atsakovės prašymą ir visą nagrinėjamos bylos medžiagą pripažįsta nevieša, neteikiant jos susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Nustatytų teisinių ir faktinių aplinkybių pagrindu skundas tenkintinas iš dalies. Panaikinus Sprendimą Nr. 1, Nr. 3 ir Sprendimų kontrolės skyriaus sprendimą dalyje dėl darbingumo lygio ir

kortelės išdavimo, atsakovei kyla pareiga teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais išnagrinėti pareiškėjos Prašymą dalyje dėl darbingumo lygio ir automobilių statymo kortelės išdavimo ir priimti atitinkamus sprendimus.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 1–3 punktais, 22 straipsniu, Administracinių bylų teisenos įstatymo 14 straipsnio 2 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a :

pareiškėjos X. Y. skundą tenkinti iš dalies.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl darbingumo lygio“.

Panaikinti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos Tauragės teritorinio skyriaus 2023 m. gruodžio 11 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl neįgalių asmenų automobilių statymo kortelės išdavimo“.

Panaikinti Agentūros Sprendimų kontrolės skyriaus 2024 m. birželio 4 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl X. Y. darbingumo lygio ir specialiųjų poreikių“ dalyje dėl darbingumo lygio ir automobilio statymo kortelės išdavimo.

Kitoje dalyje skundą atmesti kaip nepagrįstą.

Visą bylos medžiagą pripažinti nevieša ir neteiktina susipažinti ar kopijuoti byloje nedalyvavusiems asmenims.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo dienos bylos šalys gali apskųsti Regionų administracinio teismo Klaipėdos rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkė

Laura Bernikienė

Komisijos nariai

Marina Adomaitė

Evaldas Ambrozaitis